

SỰ RA ĐỜI CỦA LIÊN MINH CÁC LỰC LƯỢNG DÂN TỘC, DÂN CHỦ VÀ HÒA BÌNH VIỆT NAM THẮNG LỢI CỦA LÒNG YÊU NƯỚC VÀ SỨC MẠNH TOÀN DÂN ĐOÀN KẾT CHỐNG MỸ, CỨU NƯỚC

TS PHẠM ĐỨC KIÊN

Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh

Liên minh các lực lượng dân tộc, dân chủ và hòa bình Việt Nam ra đời trước yêu cầu chuyển biến trong cuộc đấu tranh cách mạng của nhân dân miền Nam trong cuộc đấu tranh làm phá sản chiến lược “Chiến tranh cục bộ” của đế quốc Mỹ nói riêng và làm thất bại mọi âm mưu, thủ đoạn của đế quốc Mỹ cùng với bè lũ tay sai trong cuộc chiến tranh xâm lược Việt Nam.

Vào cuối năm 1967, thế và lực của cách mạng miền Nam có bước phát triển mạnh mẽ. Phát huy những thắng lợi trên chiến trường, tháng 12-1967, Bộ Chính trị đã ra Nghị quyết về “tổng công kích, tổng khởi nghĩa”, trong đó nhận định: Lúc này, Mỹ đang ở thế ngập ngừng về chiến lược, giới cầm quyền Mỹ đã dao động và trong thời điểm rất nhạy cảm của năm bầu cử tổng thống, vì vậy, cần phải tạo ra một bước chuyển biến lớn để chuyển cách mạng và chiến tranh cách mạng miền Nam sang một thời kỳ mới, thời kỳ giành thắng lợi quyết định. Tháng 1-1968, Hội nghị lần thứ 14 Ban Chấp hành Trung ương đã nhất trí thông qua những nội dung của các Hội nghị Bộ Chính trị họp cuối năm 1967.

Trên cơ sở phân tích toàn diện tình hình ta và địch, Trung ương Đảng hạ quyết tâm “chuyển cuộc chiến tranh cách mạng của nhân dân ta ở miền Nam sang một thời kỳ mới, thời kỳ tiến

công và nổi dậy giành thắng lợi quyết định”. Nhiệm vụ trọng đại của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ở cả hai miền Nam Bắc là thực hiện cuộc tổng tiến công và nổi dậy trên toàn miền Nam, giành một thắng lợi chiến lược mới.

Một trong những giải pháp nhằm hoàn thành được nhiệm vụ đề ra được Nghị quyết Hội nghị lần thứ 14 nêu rõ: “Để triệt để cô lập đế quốc Mỹ và bè lũ Thiệu - Kỳ, đề phân hoá địch đến mức cao nhất, tập hợp thêm những lực lượng, những cá nhân có tinh thần chống Mỹ và Thiệu - Kỳ và tranh thủ các tầng lớp trung gian ở các thành thị, đồng thời tranh thủ được sự đồng tình và ủng hộ rộng rãi hơn nữa ở ngoài nước, trong cao trào cách mạng của quần chúng, cần thành lập một Mặt trận thứ hai bên cạnh Mặt trận Dân tộc Giải phóng, lấy một tên thích hợp với cương lĩnh rộng rãi hơn Cương lĩnh chính trị của Mặt trận Dân tộc Giải phóng. Mặt trận thứ hai này sẽ giữ thái độ độc lập đối với Mặt trận Dân tộc Giải

Hội nghị hiệp thương giữa Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam Việt Nam và Liên minh các lực lượng DTDC và hòa bình Việt Nam (1969)

phóng miền Nam, nhưng tuyên bố thực hiện liên minh với Mặt trận Dân tộc Giải phóng và tất cả những người muốn phấn đấu cho miền Nam Việt Nam có độc lập, chủ quyền, dân chủ, hòa bình và trung lập².

Tiếp đó, ngày 21-1-1968, Bộ Chính trị trong điện mật gửi anh Bảy Cường (đồng chí Phạm Hùng - Trung ương Cục miền Nam), anh Năm Công (đồng chí Võ Chí Công - Khu ủy V) và anh Bảy Tiến (đồng chí Trần Văn Quang - Khu ủy Trị Thiên) đã xác định Mặt trận thứ hai lấy tên là "Liên minh Dân tộc Dân chủ và Hòa bình", với mục tiêu đấu tranh thực hiện các khẩu hiệu: "Độc lập - chủ quyền", "Tự do - Dân chủ", "Hòa bình - trung lập", "Cơm áo - ruộng đất", "Mỹ rút quân", "Thành lập chính phủ liên hiệp dân tộc", "Lập quan hệ bình thường giữa hai miền Nam Bắc; tiến tới thống nhất Tổ quốc", độc lập và liên minh với Mặt trận Dân tộc Giải phóng và những người muốn cho miền Nam có chủ

quyền, độc lập, dân chủ, hòa bình và trung lập, đồng thời xác định cơ sở của tổ chức và lập chính quyền cách mạng trong tương lai, mặt trận này thành lập chủ yếu ở các thành phố lớn, lấy Sài Gòn làm trung tâm³.

Thực hiện chủ trương của Đảng về tiến hành cuộc tổng tiến công và nổi dậy trên toàn miền Nam, đêm 30 rạng sáng ngày 31-1-1968 (đúng đêm giao thừa Tết Mậu Thân), cuộc tổng tiến công và nổi dậy đã nổ ra khắp 36 trong 44 tỉnh, 5 trong 6 đô thị lớn... khắp miền Nam. Vào đúng thời khắc lịch sử đó, *Liên minh các lực lượng dân tộc, dân chủ và hòa bình thành phố Huế* được thành lập, ra lời kêu gọi đồng bào Huế đoàn kết kiên trì chiến đấu giành thắng lợi. Tiếp sau đó, *Liên minh các lực lượng dân tộc, dân chủ và hòa bình miền Trung* được thành lập và được các tầng lớp nhân dân ủng hộ. Ngày 7-2-1968, Đài Phát thanh Giải phóng phát đi bản Tuyên ngôn cứu nước khẩn cấp của Liên minh. Ngày 8-2-

1968, Đoàn Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam Việt Nam ra tuyên bố ủng hộ và đoàn kết với Liên minh để cứu nước, cứu nhà.

Chiến thắng Mậu Thân năm 1968 đã tác động mạnh mẽ, thu hút nhiều nhân sĩ, trí thức, tư sản dân tộc... tham gia vào cuộc đấu tranh chống Mỹ, cứu nước. Một số nhân sĩ, trí thức ở đô thị đã ra vùng giải phóng. Số đông còn lại trong đô thị đã cùng nhân dân chống Mỹ với các hình thức và điều kiện cho phép. Trong bối cảnh đó, các phong trào Liên minh tiếp tục được hình thành và triển khai mạnh mẽ ở các đô thị, tuy nhiên trong quá trình hoạt động các Liên minh chưa thật sự thống nhất về đường lối và tổ chức.

Trên cơ sở yêu cầu của thực tiễn cách mạng, nhằm thống nhất về đường lối và tổ chức các phong trào Liên minh, đề từ đó phát huy hết tác dụng và vai trò của nó, góp phần đặc lực vào sự nghiệp cứu nước của toàn dân tộc, trong hai ngày 20 và 21-4-1968, nhóm trí thức ra vùng giải phóng đã cùng một số nhân sĩ yêu nước triệu tập Hội nghị đại biểu toàn miền Nam của Liên minh các lực lượng dân tộc, dân chủ và hòa bình Việt Nam tại một địa điểm gần Sài Gòn - Chợ Lớn. Tham dự Hội nghị có các vị trong Ban vận động thành lập Liên minh các lực lượng dân tộc, dân chủ và hòa bình Việt Nam tại Sài Gòn, cùng với các lực lượng yêu nước và dân chủ gồm các nhân sĩ, trí thức, sinh viên, học sinh, văn nhân, ký giả, công thương gia, sĩ quan, công chức, nhân viên và sĩ quan của bộ máy ngụy quyền... thuộc nhiều khuynh hướng chính trị, tôn giáo, đảng phái, đoàn thể khác nhau đang hoạt động ở các thành thị miền Nam. Luật sư Trịnh Đình Thảo thay mặt Ban vận động khai mạc Hội nghị, nêu bật ý nghĩa lịch sử và nhiệm vụ của Hội nghị thành lập Liên minh. Kỹ sư Lâm Văn Tết long trọng đọc bản Tuyên ngôn cứu nước. Giáo sư

Lê Văn Hào thay mặt Liên minh thành phố Huế tuyên bố gia nhập Liên minh và chấp nhận sự chỉ đạo của Liên minh.

Hội nghị đã bầu ra Ủy ban Trung ương Liên minh các lực lượng dân tộc dân chủ và hòa bình Việt Nam, gồm Chủ tịch: Luật sư Trịnh Đình Thảo; Phó Chủ tịch: Hòa thượng Thích Đôn Hậu, Kỹ sư Lâm Văn Tết; Tổng Thư ký: Giáo sư Tôn Thất Dương Kỳ, các Phó Tổng Thư ký: Bác sĩ Dương Quỳnh Hoa, Nhà văn Thanh Nghị, sinh viên Lê Hiếu Đăng; các Ủy viên thường trực: Giáo sư Nguyễn Văn Kiết, Chuyên viên cao cấp Huỳnh Văn Nghị, giáo sư Trần Triệu Luật.

Trong bản Tuyên ngôn cứu nước của mình, Liên minh các lực lượng dân tộc, dân chủ và hòa bình Việt Nam nêu rõ nguyên cơ và hậu quả do chiến tranh xâm lược của Mỹ và tay sai gây ra đối với Tổ quốc, từ đó tự nguyện đứng ra gánh vác trách nhiệm trước nhân dân miền Nam và trước lịch sử. Liên minh tuyên bố trước quốc dân đồng bào, với các nước trên thế giới lập trường của mình là: "đoàn kết mọi lực lượng và cá nhân yêu nước, kiên quyết chống ngoại xâm, đánh đổ toàn bộ chế độ bù nhìn Nguyễn Văn Thiệu, Nguyễn Cao Kỳ, thành lập Chính phủ liên hiệp dân tộc, giành độc lập, dân chủ và hòa bình"⁴.

Kiên định với lập trường yêu nước và chống ngoại xâm nêu trên, tại Hội nghị, Liên minh đã công bố *Chương trình chính trị* nhằm đề ra những chính sách và chủ trương cụ thể trong công cuộc cứu quốc và kiến quốc, đồng thời nêu lên quan điểm về việc thống nhất nước nhà.

Về cứu quốc, Chương trình chủ trương: Đoàn kết mọi lực lượng và cá nhân yêu nước, kiên quyết chống chiến tranh xâm lược, đánh đổ chế độ bù nhìn tay sai, xây dựng một miền Nam độc lập, tự do, dân chủ, hòa bình, trung lập và thịnh vượng, tạo điều kiện từng bước tiến lên hòa bình thống nhất nước nhà⁵.

Về kiến quốc, Liên minh xác định: xây dựng một chế độ chính trị ở miền Nam trong đó nhân dân có những quyền tự do dân chủ thực sự, các công dân có quyền bình đẳng về mọi mặt; xây dựng một nền kinh tế độc lập, tự chủ và thịnh vượng, chăm sóc quyền lợi của các giới lao động và của mọi tầng lớp nhân dân; xóa bỏ những ảnh hưởng của văn hóa đồi trụy, phát huy những truyền thống tốt đẹp của nền văn hóa dân tộc lâu đời, hết sức nâng cao phúc lợi xã hội, thực hiện đường lối ngoại giao không liên kết, giao hòa với tất cả các nước thật sự tôn trọng độc lập, chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của Việt Nam, coi trọng tình hữu nghị với các nước láng giềng Campuchia và Lào⁶.

Đối với *vấn đề thống nhất nước nhà*, Liên minh các lực lượng dân tộc, dân chủ và hòa bình Việt Nam nhấn mạnh đó “là nguyện vọng tha thiết và là nghĩa vụ thiêng liêng của toàn dân ta”, và chủ trương “hai miền Nam Bắc cần có sự bàn bạc, thương lượng với nhau trên cơ sở bình đẳng và tôn trọng đặc điểm của mỗi miền để tiến tới hòa bình thống nhất nước nhà”. Đồng thời, Liên minh cũng chỉ rõ “Trong khi chưa đạt được sự thống nhất, cần phải có quan hệ giữa hai miền về mặt kinh tế, văn hóa, thư tín, đi lại”⁷.

Những chủ trương cơ bản được nêu lên trong Tuyên ngôn cứu nước cũng như trong Chương trình chính trị của Liên minh các lực lượng dân tộc, dân chủ và hòa bình Việt Nam là phù hợp với những nguyện vọng bức thiết của các tầng lớp nhân dân miền Nam, phù hợp với tinh thần Cương lĩnh chính trị của Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam Việt Nam.

Để thực hiện Chương trình chính trị của mình, Liên minh đã bày tỏ lập trường và thái độ đối với Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam Việt Nam. Thừa nhận vai trò lịch sử và những cống hiến to lớn của Mặt trận trong sự

nghiệp kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, Liên minh tuyên bố: “Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam Việt Nam, một lực lượng yêu nước đã có những cống hiến to lớn trong sự nghiệp động viên, tổ chức và lãnh đạo cuộc chiến đấu chống ngoại xâm trong những năm qua, không thể vắng mặt trong việc giải quyết mọi vấn đề ở miền Nam Việt Nam”⁸. Từ đó, Liên minh khẳng định: “chủ trương hợp sức, bàn bạc với Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam Việt Nam để cùng nhau giành lại độc lập dân tộc, lập lại hòa bình và kiến thiết đất nước, đem lại đời sống tự do và hạnh phúc cho toàn dân”⁹.

Lập trường và thái độ đúng đắn của Liên minh các lực lượng dân tộc dân chủ và hòa bình Việt Nam biểu hiện lòng yêu nước nhiệt thành của các lực lượng tham gia Liên minh. Trong bức điện chúc mừng Hội nghị thống nhất Liên minh, Ủy ban Trung ương Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam Việt Nam đã khẳng định đây là một sự kiện lịch sử có tầm quan trọng to lớn, đánh dấu bước phát triển mới của khối đại đoàn kết chống Mỹ, cứu nước của dân tộc. Đồng thời, Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam đánh giá cao sự ra đời của Liên minh và ra Tuyên bố nói rõ lập trường của mình là: “ủng hộ lập trường chính trị, chương trình hành động của Liên minh, sẵn sàng liên hiệp hành động với Liên minh trong sự nghiệp đoàn kết chiến đấu, giành độc lập, dân chủ, hòa bình, trung lập và phồn vinh, đem lại đời sống tự do và hạnh phúc cho toàn dân, tiến tới hòa bình thống nhất Tổ quốc”¹⁰.

Phần đầu cho mục tiêu chung là giải phóng miền Nam, bảo vệ và xây dựng miền Bắc, thực hiện thống nhất nước nhà, sự ra đời Liên Minh các lực lượng dân tộc, dân chủ và hòa bình Việt Nam một mặt khẳng định sự lớn mạnh vượt bậc của phong trào đấu tranh ở đô thị, là nguồn cổ

vũ to lớn đối với phong trào nhân dân đấu tranh trong lòng địch; mặt khác, đặt tiền đề cho cuộc đấu tranh mạnh mẽ của các lực lượng không có điều kiện tham gia vào Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam chống lại những âm mưu, thủ đoạn và hành động phản cách mạng của đế quốc Mỹ cùng bè lũ tay sai. Đặc biệt là ngày 6-6-1969, *Liên minh cùng Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam Việt Nam* đại diện cho các giai cấp, tầng lớp xã hội, các chính đảng, đoàn thể cử ra Chính phủ Cách mạng lâm thời Cộng hòa miền Nam Việt Nam và Hội đồng cố vấn của Chính phủ. Trong suốt quá trình thực hiện các nhiệm vụ đề ra của cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, cùng với toàn dân tộc, *Mặt trận Tổ quốc Việt Nam*, *Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam Việt Nam* và *Liên minh các lực lượng dân tộc dân chủ và hòa bình Việt Nam* đã luôn luôn hợp tác chặt chẽ, hỗ trợ nhau tạo nên sức mạnh không gì lay chuyển nổi của khối đại đoàn kết toàn dân tộc và đã đưa cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước của nhân dân Việt Nam đến thắng lợi hoàn toàn, hoàn thành cách mạng dân chủ nhân dân, thực hiện thống nhất nước nhà.

Có thể thấy, sự ra đời của *Liên minh các lực lượng dân tộc, dân chủ và hòa bình Việt Nam* là sự kiện quan trọng trong sự nghiệp đoàn kết toàn dân kháng chiến chống Mỹ, cứu nước của đồng bào miền Nam cũng như của cả dân tộc Việt Nam. Đó là một thắng lợi của cách mạng miền Nam, một thắng lợi của Cương lĩnh chính trị của Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam. Sự ra đời của Liên minh là kết quả của quá trình đấu tranh lâu dài, gian khổ của các tầng lớp nhân dân các thành thị miền Nam, đặc biệt là phong trào đấu tranh của các giới trí thức, sinh viên, học sinh, văn nghệ sĩ, nhà báo, nhà giáo, công chức, công thương gia, người tôn giáo... thuộc nhiều khuynh hướng, màu sắc, tổ chức chính trị

và tín ngưỡng khác nhau... Bằng công tác tuyên truyền, vận động, tổ chức đấu tranh ở trong nước và nước ngoài, Liên minh đã góp phần động viên, thúc đẩy phong trào chống Mỹ và tay sai, tăng cường khối đời của Liên minh là kết quả của quá trình đấu tranh lâu dài, gian khổ của các tầng lớp nhân dân các thành thị miền Nam, đặc biệt là phong trào đấu tranh của các giới trí thức, sinh viên, học sinh, văn nghệ sĩ, nhà báo, nhà giáo, công chức, công thương gia, người tôn giáo... thuộc nhiều khuynh hướng, màu sắc, tổ chức chính trị và tín ngưỡng khác nhau... Bằng công tác tuyên truyền, vận động, tổ chức đấu tranh ở trong nước và nước ngoài, Liên minh đã góp phần động viên, thúc đẩy phong trào chống Mỹ và tay sai, tăng cường khối đại đoàn kết toàn dân tộc. Nói về ý nghĩa ra đời và vai trò của Liên minh, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: "Sự ra đời và những hoạt động tích cực của Liên minh các lực lượng dân tộc dân chủ và hòa bình Việt Nam là một thắng lợi rực rỡ của lòng yêu nước và sức mạnh toàn dân đoàn kết chống Mỹ, cứu nước"¹¹.

1, 2, 3. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đảng Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2004, T.29, tr. 50, 60, 164-165

4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. *Liên minh các lực lượng dân tộc, dân chủ và hòa bình Việt Nam*, Nxb ST, H, 1968, tr. 7, 15, 16-21, 22, 8, 8, 57

11. *Hồ Chí Minh Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2002, T.12, tr. 372.